

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd till skatteköp av den av aktiebolaget Västergötlands förenade kalkindustrier innehavda kronolägenheten Carlsfors nr 2, en äng, i Bergs socken av Skaraborgs län.

Genom en den 6 mars 1942 dagtecknad proposition, nr 132, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att den av aktiebolaget Västergötlands förenade kalkindustrier med ständig åborätt innehavda kronolägenheten Carlsfors nr 2, en äng, i Bergs socken av Skaraborgs län finge försäljas till skatte.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för berörda förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I kungörelse den 17 oktober 1919 (nr 660) har förordnats *dels* att skatteköp i den ordning kungörelsen den 4 februari 1811 jämte övriga om användande av de till bruken och bergverken upplåtna rekognitionsskogar utfärdade författningar föreskreve, icke vidare skulle äga rum, *dels ock* att, i avbidan på utredning och förslag rörande revision av gällande bestämmelser om skatteköp, tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda beslutat, skatteköp i andra fall icke skulle, utom vad anginge de halländska kyrkornas hemman, Danviks hospitals hemman och Visingsö skolegodshemman, äga rum.

Genom kungörelse den 6 juni 1930 (nr 194) har upphävts det genom 1919 års kungörelse utfärdade, tillsvidare gällande förbudet mot skatteköp utom såvitt anginge sådana hemman och lägenheter, som innehades av bolag och övriga juridiska personer.

Beträffande av riksdagen tidigare medgivna försäljningar till skatte av kronolägenheter, som innehades av bolag, får utskottet hänvisa *dels* till propositionen nr 108, andra lagutskottets utlåtande nr 30 och riksdagens skrivelse nr 172 vid 1931 års riksdag *dels ock* till propositionen nr 149, andra lagutskottets utlåtande nr 31 och riksdagens skrivelse nr 181 vid 1936 års riksdag.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 14 oktober 1938 dagtecknad skrift har aktiebolaget Västergötlands förenade kalkindustrier anhållit *dels* om tillstånd att utan hinder av bestämmelserna i kungörelsen den 6 juni 1930 till skatte köpa kronolägenheten Carlsfors nr 2, en äng, i Bergs socken, *dels ock* om tillstånd till förvärv av lägenheten jämlikt 4 § lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag, förening och stiftelse att förvärva fast egendom.

Vid ansökningen har fogats avskrift av länsstyrelsens i Skaraborgs län resolution den 4 februari 1938, utvisande att länsstyrelsen nämnda dag antagit sökandebolaget till ständig åbo å förenämnda kronolägenhet.

Bolaget har i ansökningen och i en den 2 maj 1939 dagtecknad, till kammarkollegiet ställd skrift anført i huvudsak följande. Bolaget vore sedan den 9 maj 1919 lagfaren ägare till vissa namngivna fastigheter, angränsande till den nu ifrågavarande kronolägenheten. Åborätten till denna lägenhet hade överlåtits å bolaget i samband med att bolaget förvärvat nämnda fastigheter. Å en av fastigheterna funnes de fyndigheter av kalksten och skiffer, med stöd av vilka tidigare bedrivits alun- och kalktillverkning samt — tills för några år sedan — framställning av bränd kalk vid det bolaget sedan den 1 juli 1918 tillhöriga Karlsfors kalkbruk. Kalktillverkningen kunde komma att återupptagas vid ändrade konjunkturer. Kronolägenheten Carlsfors nr 2, vilken hade en areal av 11 tunnland 6 kappland, hade använts såsom avstjälningsplats för det skrot av olika slag, som framkommit vid alun- och kalktillverkningen. Lägenheten vore på grund härav till större delen uppfylld av avfallshögar och vore icke tjänlig för jordbruksändamål. Användningen av lägenheten måste även i fortsättningen bliva densamma, enär någon annan disponibel plats för kalkstensskrot och skifferaska från kalkbrottet icke förefunnes. Härtill komme, att tillträde till den fastighet, å vilken fyndigheterna och kalkbruket vore belägna, icke kunde ernås annat än över kronolägenheten.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har vid eget utlåtande i ärendet fogat yttranden från jordbrukskommissionen i länet, Skaraborgs läns hushållnings-sällskaps förvaltningsutskott, kommunalnämnden i Bergs socken och vederbörande landsfiskal, vilka samtliga förklarar sig icke hava något att erinra mot bifall till framställningen. Länsstyrelsen har likaledes lämnat ansökningen utan erinran.

Kammarkollegiet har i avgivet utlåtande anført:

Av handlingarna i ärendet framgår, att området i fråga, numera benämnt Karlsfors nr 2, från början upplåtits med villkor att detsamma skulle återfalla till kronoparken Billingen, därest den avsedda anläggningen nedlades. Sedermera har till utvidgning av området för anläggningen medgivits intagandet av två ytterligare områden, numera benämnda Karlsfors nr 1 och Åsmon nr 1. Samtliga tre lägenheter hava vid regleringen enligt kungl. brev den 10 september 1835, då kronoparken Billingen i övrigt fördelades mellan vissa hemman, upptagits bland sådana intäkter med oinskränkt besittningsrätt, som undantogos vid delningen. Åsmon nr 1 och Karlsfors nr 1 hava sedermera, trots det verket nedlagts, förklarats av innehavaren besittas med åborätt — Åsmon nr 1 enligt kammarkollegiets utslag den 27 december 1862 — samt skatteköpts. Nuvarande innehavaren av Karlsfors nr 2 har likaledes inrymts

i åborätten till lägenheten, nämligen genom länsstyrelsens lagakraftvunna resolution den 4 februari 1938.

Sökanden är sålunda innehavare av ständig besittningsrätt till lägenheten, som enligt vad i ärendet blivit upplyst saknar annat värde än som den uppslagsplats för avfall vid kalktillverkningen m. m., vartill den använts hittills, jämte det tillfartsvägen till kalk bruket går över lägenheten.

På grund av vad sålunda förekommit anser sig kollegium böra tillstyrka framställningen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Wigforss, har i propositionen anfört följande.

»I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna tillstyrker jag medgivande av undantag från förbudet mot skatteköp såvitt angår ifrågavarande kronolägenhet. Härtill erfordras riksdagens medverkan. Vad angår det begärda tillståndet till förvärv av lägenheten jämlikt lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag, förening och stiftelse att förvärva fast egendom, torde frågan härom böra i vanlig ordning prövas av Kungl. Maj:t, sedan frågan om rätt till skatteköp blivit slutligen avgjord.»

Vad i ärendet förekommit finner utskottet utgöra tillräcklig anledning för riksdagen att i nu ifrågavarande fall medgiva undantag från det för bolag gällande förbudet mot skatteköp.

Utskottet.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 16 april 1942.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Tamm*, *Löfvander*, *Olof Carlsson*, *Sten*, *Nils Elowsson* och *Näslund*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, fröken *Andersson*, herrar *Olovson* i Västerås, *Hermansson*, *Holm*, fru *Johansson**, herrar *Lundgren* och *Hedlund* i Rådöms*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.